

Wijziging van de Regeling vaststelling toetstermen examens financiële dienstverlening Wft

18 november 2011
Nr. FM/2011/9648 M

De Minister van Financiën,

Gelet op artikel 8, eerste lid, van het Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft;

Besluit:

ARTIKEL I

De Regeling vaststelling toetstermen examens financiële dienstverlening Wft wordt als volgt gewijzigd:

A

Aan artikel 2 wordt, onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel f door een puntkomma, een onderdeel toegevoegd, luidende:

g. *pensioenverzekeringen*: de toetstermen genoemd in bijlage 7.

B

Artikel 3 wordt als volgt gewijzigd:

1. In de aanhef wordt 'bijlagen 1 tot en met 6' vervangen door: bijlagen 1 tot en met 7.

2. In onderdeel c vervalt 'en'.

3. In onderdeel d wordt de punt aan het slot vervangen door een puntkomma.

4. Er worden twee onderdelen toegevoegd, luidende:

- e. V (=Vaardigheid);
- f. C (=Competentie).

C

In artikel 4 wordt 'bijlage 7' telkens vervangen door: bijlage 8.

D

Bijlage 5 wordt als volgt gewijzigd:

1. De toetstermen 2a.16, 2a.17, 2a.19, 2a.30, 2a.38 tot en met 2a.43, 2b.25, 2b.27, 2b.29, 2b.31, 2b.32, 2b.36, 2c.13, 2c.14, 2c.16, 2c.17, 2c.21, 2c.24 tot en met 2c.27, 2c.31 tot en met 2c.33, 2c.36, 3a.7, 3a.8, 3a.10, 3a.11, 3a.14 tot en met 3a.16, 3a.18, 3a.20, 3a.22, 3b.13 tot en met 3b.15, 3b.17, 3b.18, 3b.20, 3b.22, 3b.24, 3b.25, 3b.30, 3b.35, 3b.41 tot en met 3b.43, 3c.10, 3c.11, 3e.2 tot en met 3e.6, 4c.14, 4d.20, 5b.5, 5b.6 en 5d.4 tot en met 5d.7 vervallen.

2. Toetsterm 4b.1 komt te luiden:

4b.1	De kandidaat kan beoordelen of een concrete lijfrentevoorziening voldoet aan de fiscale wet- en regelgeving.	Tp
------	--	----

3. Toetsterm 5a.1 komt te luiden:

5a.1	De kandidaat kan ter zake van uitkeringen van levensverzekeringen de consument adviseren en diens belangen bewaken in de contacten met de verzekeraar.	Ti
------	--	----

4. Toetsterm 5f.1 komt te luiden:

5f.1	De kandidaat kan op correcte wijze een meldingsformulier gebruiken voor het verkrijgen van een uitkering uit hoofde van een levensverzekering.	Tp
------	--	----

5. Toetsterm 5g.1 komt te luiden:

5g.1	De kandidaat kan uitleggen op welke wijze de bescheiden ter verkrijging van een uitkering uit hoofde van een levensverzekering op correcte wijze kunnen worden ingediend bij de verzekeraar.	B
------	--	---

E

Na Bijlage 6 wordt, onder vernummering van bijlage 7 tot bijlage 8, een bijlage ingevoegd, luidende:

BIJLAGE 7 TOETSTERMEN PENSIOENVERZEKERINGEN EN PREMIEPENSIOENVORDERINGEN

Nummer toetsterm	Termen	T
Eindterm	De personen baseren hun advisering met betrekking tot pensioenverzekeringen en premiepensioenvorderingen op: 1a. grondige en actuele kennis met betrekking tot relevante wetgeving inzake pensioen en directeur-groootaandeelhouder-pensioentoezegging, voor zover deze niet in eigen beheer wordt opgebouwd.	
1a.1	De kandidaat kan de relatietussen Algemene Ouderdomswet (AOW), Algemene nabestaandenwet (ANW) Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) en pensioen vanuit de rechtsgronden van de Pensioenwet (PW) en de fiscale wetgeving verklaren.	B
1a.2	De kandidaat kan de relatietussen ziekte en arbeidsongeschiktheid en pensioenopbouw beschrijven.	K
1a.3	De kandidaat kan uitleggen hoe wetgeving rond gelijke behandeling inwerkt op het pensioen.	B
1a.4	De kandidaat kan uitleggen hoe het Burgerlijk Wetboek (BW) en de Pensioenwet (PW) inwerkt op de arbeidsovereenkomst met betrekking tot pensioen.	B
1a.5	De kandidaat kan de invloed van individuele en collectieve waardeoverdracht op het adviestraject aangeven.	B
1a.6	De kandidaat kan uitleggen welke invloed fiscale wetgeving en de Pensioenwet (PW) hebben op de uitvoeringsovereenkomst met betrekking tot flexibiliseringselementen.	B
1a.7	De kandidaat kan uitleggen hoe de Wet op de Ondernemingsraden (WOR) inwerkt op pensioen.	B
1a.8	De kandidaat kan benoemen welke gevolgen de Financial Accounting Standards (FAS) en de International Financial Reporting Standards (IFRS) hebben op de bedrijfsvoering bij de verschillende pensioenregelingen.	K
1a.9	De kandidaat kan de gevolgen aangeven van Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000 (Wet BPF) en het bestaan van een beroepspensioenfonds of een ondernemingspensioenfonds op de pensioenregeling van de werkgever.	B
1a.10	De kandidaat kan de gevolgen aangeven die de Wet op de collectieve arbeidsovereenkomst (CAO) kan hebben op de pensioenregeling van de werkgever.	B
1a.11	De kandidaat kan de relatie aangeven tussen de Wet op de loonbelasting 1964 (Wet LB) en Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB) op pensioen.	B
1a.12	De kandidaat kan bij echtscheiding ten aanzien van zijn pensioenadvies de volgende wet- en regelgeving toepassen en de gevolgen uitleggen: Wet verevening pensioenrechten bij scheiding (Wet VPS) en pensioenverrekening volgens het arrest Boon van Loon (<i>HR 27 november 1981, NJ 1982, 503</i>). De kandidaat kan verbanden leggen tussen huwelijkse voorwaarden en pensioenregeling. De kandidaat kan ten aanzien van zijn advies over een pensioenverzekering en premiepensioenvordering omgaan met huwelijkse voorwaarden en of echtscheidingsconvenant, jurisprudentie rond verevening pensioenrechten bij scheiding en deling van de partner om deze te verzekeren bij pensioenverzekeraar.	B
1a.13	De kandidaat kan de juiste inhoud beschrijven van de pensioenbrief ingeval van gedeeltelijk verzekeren en gedeeltelijk eigen beheer.	K

Nummer toetsterm	Termen	T
1a.14	De kandidaat kan de inhoud uitleggen van de bestaande pensioenbrief bij volledig eigen beheer.	B
1a.15	De kandidaat kan de impact beschrijven van de inhoud van een pensioenbrief waarin een deel wordt herverzekerd ten opzichte van twee losse pensioenbrieven.	K
1a.16	De kandidaat kan de gevolgen beschrijven van prijsgeven, belenen, afkopen en kan hiervan voorbeelden geven. De kandidaat kan het begrip 'voor zover voor verwezenlijking vatbaar' beschrijven.	K
1a.17	De kandidaat kan de fiscale aspecten beschrijven van pensioen in eigen beheer en verzekeren, basiskennis winstbepalingen (artikel 3:25 e.v. Wet IB), grondige kennis bepalingen Wet op de loonbelasting 1964 (art 18 e.v. Wet LB) basiskennis zakelijkheidbepalingen Wet op de vennootschapsbelasting 1969 (Vpb) inclusief artikel 8 lid 6 (leeftijd terugstellingen) en de collectieve gangbaarheidstoets.	K
1a.18	De kandidaat kan het verschil aan geven tussen een dekkingspolis en een polis met een loonbelastingclausule en kan uitleggen welke polis voor een specifieke DGA de beste keuze is.	B
1a.19	De kandidaat kan de aspecten verklaren van de werking van de pensioenvoorziening in de uitkeringsfase bij eigen beheer (bijvoorbeeld verliesverdamping, gevolg winstreserve en langlevensrisico).	B
1a.20	De kandidaat kan de aspecten verklaren van de werking van de uitkeringsfase bij een verzekerde regeling (verschil tussen pensioenuitkering van verzekeraar als gevolg van afstorting ten opzichte van eigen beheer en gevolgen voor indexering).	B
1a.21	De kandidaat kan de belangrijke aspecten beschrijven bij het maken van een pensioenbrief bij gedeeltelijk verzekeren en gedeeltelijk eigen beheer.	K
1a.22	De kandidaat kan de begrippen 'bepaald deel verzekerd' en 'onbepaald deel verzekerd' uitleggen.	B
1a.23	De kandidaat kan de invloed uitleggen van een bestaande pensioenregeling, (gedeeltelijk) verzekerd dan wel in eigen beheer, op verkoop van de werkgever-bv en de invloed op een bestaande pensioenregeling bij liquidatie en faillissement van de werkgever.	B
1a.24	De kandidaat kan de gevolgen beschrijven van het aangaan van en aanpassingen op een pensioenverzekering en premiepensioenvordering tijdens looptijd. De kandidaat houdt daarbij rekening met de polisredactie, kan de indexatietoezegging analyseren en kan dit toepassen op de hoogte van het te adviseren verzekeringsproduct.	B
1a.25	De kandidaat kan het begrip 'open indexatie' beschrijven. De kandidaat kan gevolgen Overgangsrecht Witteveen, Wet VUT, Pensioen en Levensloop (Wet VPL) en Invoerings- en aanpassingswet Pensioenwet (IPW) (de gevolgen indien lopend DGA - pensioen onder de Pensioenwet valt door overgangsrecht) signaleren en kan daarbij situaties beschrijven wanneer waardeoverdracht kan worden toegepast naar de DGA - pensioenverzekering.	K
1a.26	De kandidaat kan de risico's van de DGA en zijn besloten vennootschap bij arbeidsongeschiktheid uitleggen.	B
1a.27	De kandidaat kan de civiel juridische aspecten uitleggen van pensioen aan een DGA (met name arbeidsrecht, overige bepalingen Burgerlijk Wetboek (BW) en de Wet op de medische keuringen (Wmk)).	B
1a.28	De kandidaat kan, met betrekking tot partnerpensioen het verschil tussen opbouwpartnerpensioen en risicopartnerpensioen beschrijven en kan daarbij beschrijven hoe dit in de pensioenbrief (erfrente, risicokapitaal) er uit ziet.. De kandidaat kan de bepalingen rond restbegünstiging in de Wet op de loonbelasting 1964 (Wet LB) beschrijven. De kandidaat kan daarbij de gevolgen van de dekking van het partnerpensioen bij wijziging van de pensioengrondslag beschrijven. De kandidaat kan de alternatieven van partnerpensioen beschrijven (bijvoorbeeld geen partnerpensioen toezeggen maar een losse risicodekking al dan niet met lijfrenteclausule). De kandidaat kan de eventuele gevolgen benoemen (o.a. fiscale) van het onvoldoende verzekeren van een toegezegd partnerpensioen. Kan de globale gevolgen benoemen met betrekking tot erfbelasting bij het vrijvallen van pensioenverplichtingen of dekkingspolis met restitutie.	K
1a.29	De kandidaat kan de risico's van de DGA en zijn besloten vennootschap beschrijven met betrekking tot overlijden van de DGA ten behoeve van partner en nabestaanden wanneer er tevens sprake is van een pensioenverplichting. Kandidaat kan dit tevens toepassen in situaties als: liquidatie, faillissement, onvoldoende middelen en onderverzekering.	B
1a.30	De kandidaat kan de bv-structuur vanuit financiële, juridische invalshoeken analyseren in verband met de pensioenregeling (dienstverband, historie opbouw pensioen, enkelvoudige geconsolideerde balans). De kandidaat kan een verplicht gestelde deelname aan een bedrijfstakpensioenfonds of een bedrijfspensioenregeling signaleren. De kandidaat kan huidige en toekomstige liquiditeitspositie en financiële draagkracht van de betrokken vennootschappen onderzoeken met betrekking tot pensioenvoorziening ingeval eigen beheer en geheel of gedeeltelijk verzekeren. De kandidaat kan de begrippen intern- en extern eigen beheer uitleggen alsmede de invloed van de hoogte van de pensioenverplichting bij intern eigen beheer versus extern eigen beheer.	B

Nummer toetsterm	Termen	T
1a.31	De kandidaat kan de fiscale kaders voor de loonbelasting en de gevolgen van de inkomstenbelasting en de vennootschapsbelasting beschrijven en uitleggen. De kandidaat kan omgaan vanuit fiscale optiek met optimalisatie naar laagste belastingdruk, en kan behoefte met betrekking tot maximeren van pensioengevend loon aangeven.	B
1a.32	De kandidaat kan bij afstorting van het pensioen naar een verzekeraar de civiel- juridische, fiscale, boekhoudkundige en verzekeringstechnische aspecten van de afstorting aangeven. De kandidaat kan in het bijzonder de gevolgen aangeven van het resultaat en de liquiditeitspositie van het eigen beheerlichaam wanneer een voorwaardelijk ouderdomspensioen of een geconverteerde pensioenaanspraak wordt overgedragen aan een professionele verzekeraar, alsmede de mate waarin de pensioenlast in mindering kan worden gebracht op het resultaat bij het geheel of gedeeltelijk afstorten naar een verzekeraar. De kandidaat legt de verschillen tussen de commerciële en de fiscale pensioenvoorziening uit en geeft de achtergrond hiervan aan.	B
Eindterm	De personen baseren hun advisering met betrekking tot pensioenverzekeringen en premiepensioenvorderingen op: 1b. toegepaste begrippen en procedures inzake actuarieel rekenen.	
1b.1	De kandidaat kan de volgende pensioenbegrippen omschrijven en kan deze in voorkomende gevallen toepassen: tranche, U rendement, rente termijnstructuur, garantiepremie, technisch resultaat, gesepareerd depot, maatschappij winstdeling, rekenrente, bestemmingsreserve, toeslag, dispensatie, life cycle, bepaald en onbepaald partner, gehuwdheids-frequentie, uitruilvoet, bruto- en netto opslag op premie, generatietafel, overlevingstafels, leeftijdverschuiving.	B
1b.2	De kandidaat kan de financiering van eind- en middelloonregelingen, toeslagen en salarisverhogingen beschrijven.	K
1b.3	De kandidaat kan de volgende pensioenbegrippen omschrijven en kan deze in voorkomende gevallen toepassen: toetredingsleeftijd, drempelperiode, wachttijd, minimale toetredingsleeftijd, premieovereenkomst, kapitaalovereenkomst, uitkeringsovereenkomst, AOW franchise, loonindex, prijsindex, onvoorwaardelijke toeslag, voorwaardelijke toeslag, gewezen deelnemer, verschillende premiestaffels, dienstdtijd, elementen die dienstdtijd bepalen, de aanspraken die in stand blijven met levensloop en/of onbetaald verlof, tussentijds ontslag, VUT en prepensioenregeling, spaar Vut, de gevolgen van het verbod op leeftijdsdiscriminatie ook in verband met eigen bijdrage.	B
1b.4	De kandidaat kan het begrip waardeoverdracht omschrijven en kan deze in voorkomende gevallen toepassen, geeft aan, welke pensioenregelingen een financieel risico inhouden bij waardeoverdracht en kan in algemene zin de gevolgen van collectieve waardeoverdracht aangeven.	B
1b.5	De kandidaat kan het effect van een gemiddelde stijging van de leeftijd op de pensioenlasten benoemen.	K
1b.6	De kandidaat kan het effect van in- en uitstroom op de pensioenlasten uitleggen.	B
1b.7	De kandidaat kan met behulp van relevante wet- en regelgeving uitleggen of parttimers mogen worden uitgesloten van deelname aan een pensioenregeling.	B
1b.8	De kandidaat kan uitleggen wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn met betrekking tot pensioenopbouw bij bijzondere arbeidscontracten.	B
1b.9	De kandidaat kan uitleggen in welk geval de arbeidsovereenkomst invloed heeft op de pensioenregeling van de werknemer.	B
1b.10	De kandidaat kan beschrijven wanneer ongelijke behandeling is toegestaan.	K
1b.11	De kandidaat kan 'direct en indirect onderscheid' omschrijven en kan beschrijven hoe verzekeraars het verbod op onderscheid tussen man en vrouw in hun verzekeringstarieven verrekenen.	K
1b.12	De kandidaat kan definiëren wat leeftijdsdiscriminatie is binnen een pensioenregeling.	K
1b.13	De kandidaat kan in voorkomende gevallen de effecten van actuele ontwikkelingen en wijzigingen in wet en regelgeving voor de pensioenregeling aangeven.	B
1b.14	De kandidaat kan de informatie die benodigd is voor het maken van een passend pensioenadvies omschrijven en completeren.	K
1b.15	De kandidaat kan verschillende manieren van kostenbepaling aangeven, waaronder percentage vaste kosten.	B
1b.16	De kandidaat kan aspecten rondom start en einde dienstverband, moment van verwerven van de aanspraak door de deelnemer, moment wanneer een werkgever een aanbod moet doen omtrent pensioen, gevolgen van uitdiensttreding, welke risicoafdekking er kan zijn bij overlijden en wat de gevolgen zijn van het overlijden van de deelnemer voor de nabestaanden en de werkgever benoemen en beschrijven.	K
1b.17	De kandidaat kan de werkgever en de werknemer uitleggen wat er gebeurt bij arbeidsongeschiktheid van de werknemer.	B

Nummer toetsterm	Termen	T
1b.18	De kandidaat kan de gevolgen van echtscheiding/ontbinding partnerregelingen voor de werknemer met betrekking tot de verwachtingen ten aanzien van pensioen beschrijven en berekenen, licht het begrip 'dekkingsgraad' toe, omschrijft afstempen en manieren om de dekkingsgraad te beïnvloeden.	B
1b.19	De kandidaat kan de gevolgen van faillissement van de werkgever met betrekking tot pensioenregeling beschrijven.	K
1b.20	De kandidaat kan de werkgever over de toekomstige pensioenlasten bij verschillende scenario's van de ontwikkeling van de onderneming uitleggen	B
1b.21	De kandidaat kan in relatie tot andere verzekeraars met andere producten het inlooprisico, het uitlooprisico, de inhoud van het convenant Van Leeuwen beschrijven; kan het begrip 'carenzjaar' omschrijven en het belang beschrijven dat werknemers tijdig worden aangemeld.	K
Eindterm	De personen baseren hun advisering met betrekking tot pensioenverzekeringen en premiepensioenvorderingen op: 1c. toegepaste juridische kennis met betrekking tot rechtspersonen en ondernemingsstructuren.	
1c.1	De kandidaat kan de juridische structuur, bevoegdheden, organen en kenmerken van een eenmanszaak, vennootschap onder firma, maatschap, commanditaire vennootschap, vereniging, stichting, besloten vennootschap en naamloze vennootschap omschrijven.	K
1c.2	De kandidaat kan in concrete gevallen de vertegenwoordigingsbevoegdheid met betrekking tot pensioenregeling aangeven en kan daarbij de gegevens Kamer van Koophandel (KvK) raadplegen.	B
1c.3	De kandidaat kan aangeven wie de beslissers zijn bij de gevallen van 2c.2 en kan aangeven wat de verschillen zijn tussen vertegenwoordigingbevoegdheid en beslisbevoegdheid, ook binnen een internationaal bedrijf.	B
1c.4	De kandidaat kan in concrete situaties de aansprakelijkheid van(rechts)personen benoemen.	K
1c.5	De kandidaat kan de rechtsverhoudingen binnen de structuur van een onderneming met meerdere ondernemingen omschrijven.	K
1c.6	De kandidaat kan de verschillende fusievormen uitleggen alsmede de consequenties voor de pensioenregelingen bij fusies en overnames (overgangsbepalingen, etcetera) .	B
1c.7	De kandidaat kan de betekenis van een overgang van onderneming alsmede de uitzonderingsregel beschrijven en kan benoemen welke rechten er bij een overgang van onderneming overgaan.	K
1c.8	De kandidaat kan opsommen aan welke regels een Nederlandse vestiging van een internationaal bedrijf met een hoofdzetel in het buitenland is gehouden.	K
Eindterm	De personen baseren hun advisering met betrekking tot pensioenverzekeringen en premiepensioenvorderingen op: 1d. grondige en actuele kennis met betrekking tot pensioenverzekeringen als onderdeel van het pakket van arbeidsvoorwaarden van een werkgever.	
1d.1	De kandidaat kan de juridische en financiële consequenties van het aangaan van een pensioenovereenkomst beschrijven.	K
1d.2	De kandidaat kan de werkgever de risico's van het afstand doen van pensioen door een deelnemer uitleggen en kan de werkgever adviseren hoe hij hier mee om kan gaan.	B
1d.3	De kandidaat kan de invloed van de Wet op de medische keuringen (Wmk) op het acceptatieproces verklaren, inclusief in- en uitlooprisico's.	B
1d.4	De kandidaat kan de werking van premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid beschrijven.	K
1d.5	De kandidaat kan de verschillende wijzen verklaren waarop nabestaandenpensioen kan worden verzekerd.	B
1d.6	De kandidaat kan de financiering van de verschillende vormen van nabestaandenpensioen uitleggen.	B
1d.7	De kandidaat kan de verschillen uitleggen tussen verschillende vormen van nabestaandenpensioen.	B
1d.8	De kandidaat kan de aanvullende regelingen die meeverzekerd kunnen worden met de pensioenregeling en de werking daarvan beschrijven.	K
1d.9	De kandidaat kan de financiële gevolgen van het invoeren van een verplichte eigen bijdrage verklaren en kan de wijze waarop de eigen bijdrage vormgegeven kan worden, uitleggen.	B
1d.10	De kandidaat kan de methoden uitleggen hoe bepaald wordt hoeveel binnen een pensioenregeling vrijwillig bijgespaard mag worden en kan in concrete gevallen de hoogte van het bedrag dat bijgespaard mag worden, berekenen.	B

Nummer toetsterm	Termen	T
Eindterm	De personen baseren hun advisering met betrekking tot pensioenverzekeringen en premiepensioenvorderingen op: 1e. toegepaste kennis met betrekking tot de relevante bedrijfseconomische vraagstukken (zoals groei, stabilisatie, krimp) en financiële verslaglegging van een onderneming.	
1e.1	De kandidaat kan ten behoeve van het pensioenadvies de diverse balansposten, posten op de resultatenrekening, enkelvoudige en geconsolideerde balansen analyseren. Kan de gevolgen van seizoenpatronen herkennen en verwerken.	B
1e.2	De kandidaat kan de financiële kengetallen (RTV, REV, current ratio, quick ratio, solvabiliteitsratio) interpreteren.	B
1e.3	De kandidaat kan het netto werkkapitaal beoordelen en kan de gevolgen van toekomstplannen, (groei, krimp, fusie, overnames) van de onderneming voor de pensioenlasten in kaart brengen.	B
1e.4	De kandidaat kan globaal de inhoud van boekhoudregels omschrijven, ook van de internationale.	K
Eindterm	De personen baseren hun advisering met betrekking tot pensioenverzekeringen en premiepensioenvorderingen op: 1f. toegepaste risicoanalyse van de financiële draagkracht van de betreffende werkgever;	
1f.1	De kandidaat kan de waardering van activa interpreteren en kan deze waardering voor de financiële gevolgen van het pensioenadvies (bedrijfseconomisch en fiscale balansen) beoordelen.	B
1f.2	De kandidaat kan de gevolgen van toekomstplannen, (groei, krimp, fusie, overnames, leeftijdsopbouw pensioen) van de onderneming voor de pensioenlasten aangeven.	B
1f.3	De kandidaat kan de trends ten aanzien van de ontwikkeling van de financiële kengetallen aangeven alsmede de gevolgen van deze trends voor het pensioenadvies.	B
1f.4	De kandidaat kan het gevolg aangeven van trendmatige ontwikkelingen voor de meerjarige ontwikkeling van de pensioenlasten.	B
1f.5	De kandidaat kan de situaties waarbij de inhoud van boekhoudregels een rol spelen voor het pensioensysteem beschrijven.	K
1f.6	De kandidaat kan informatie uit de jaarrekening van de onderneming toepassen, uit diverse sectoren en internationale contexten voor zover relevant voor het pensioenadvies.	B
Eindterm	De personen baseren hun advisering met betrekking tot pensioenverzekeringen en premiepensioenvorderingen op: 1g. toegepaste kennis met betrekking tot de wijze van van investeren of beleggen van vermogen	
1g.1	De kandidaat kan de risico's en het principe van lifecycle beleggen beschrijven en kan de verschillen tussen lifecyclefondsen op het gebied van kosten, rebalancing, samenstelling en risico's uitleggen.	B
1g.2	De kandidaat kan de gevolgen en risico's voor een verzekeraar en de werkgever bij het investeren van de pensioenpremie bij een salarisdiensttijdregeling versus een zuivere beschikbare premieregeling beschrijven.	K
Eindterm	De personen baseren hun advisering met betrekking tot pensioenverzekeringen en premiepensioenvorderingen op: 1h. kennis met betrekking tot de basisprincipes, hoofdlijnen en actuele ontwikkelingen van risicomanagement	
1h.1	De kandidaat kan omschrijven wat onder het begrip 'risicomanagement' wordt verstaan.	K
1h.2	De kandidaat kan uitleggen wat onder risicobewustzijn wordt verstaan.	B
1h.3	De kandidaat kan omschrijven wat er onder het begrip 'ondernemingsrisicomanagement' (Enterprise Risk Management) wordt verstaan, waarbij sprake is van onderscheid tussen: – strategisch risicomanagement (SRM); – financieel risicomanagement (FRM); – operationeel risicomanagement (ORM); – compliance.	K
1h.4	De kandidaat kan de voordelen en kansen benoemen van een goede risicomanagementaanpak op het terrein van pensioenregeling.	K
1h.5	De kandidaat kan voorbeelden geven van potentiële risico's die betrekking hebben op het onderwerp pensioenregeling en kan deze risico's in de volgende risicosoorten verdelen: persoonlijke risico's, technische risico's, organisatorische risico's, juridische risico's, financieel en economische risico's, maatschappelijke risico's en natuurrisico's.	B
1h.6	De kandidaat kan uitleggen wat onder het begrip 'risicoacceptatiegraad' (risk appetite) wordt verstaan.	B

Nummer toetsterm	Termen	T
1h.7	De kandidaat kan uitleggen wat onder het begrip 'risicotolerantie' (risk tolerance) wordt verstaan.	B
1h.8	De kandidaat kan het doel en belang van een systematische aanpak van risicomanagement benoemen.	K
1h.9	De kandidaat kan de fasen (afkomstig uit het risicomanagement model COSO II) beschrijven die binnen een professioneel uitgevoerd risicomanagement traject moeten worden doorlopen. Het betreft achtereenvolgens de volgende fasen: Fase 1: Risico - oriëntatiefase waarbij de mate van risicobewustzijn en cultuur op het terrein van risicomanagement binnen een organisatie in kaart wordt gebracht. Het toelichten van het belang van adequaat risicomanagement. Fase 2: Het formuleren van doelstellingen en te bereiken resultaten van een organisatie (p.s. deze fase heeft betrekking op artikel 4:23 Wft). Fase 3: Het inventariseren van risico's die de te bereiken doelstellingen of de te behalen resultaten kunnen bedreigen, of kansen biedt zodat beoogde doelstellingen en resultaten worden behaald. Fase 4: Het beoordelen van risico's door het uitvoeren van een risicoanalyse. Fase 5: Het bepalen op welke wijze risicomanagement moet plaatsvinden door risico's te vermijden, te accepteren, te verminderen en/of risico's over te dragen. In deze fase wordt mede op basis van kosten en baten afgewogen wat de beste balans voor de beheersing van de te lopen risico's is. Fase 6: Het implementeren van risicobepalende maatregelen waardoor effectief risicomanagement wordt gewaarborgd. Fase 7: Het communiceren en informeren op welke wijze risicomanagement dient plaats te vinden en te bepalen wie er verantwoordelijk is voor welke acties. Fase 8: Het monitoren van het risicomanagement proces met een vooraf afgestemde frequentie.	K
1h.10	De kandidaat kan voorbeelden geven aan het proces 'Plan, Do, Check, Act' in een pensioentraject.	K
1h.11	De kandidaat kan de risico's die verbonden zijn aan het partnerpensioen uitleggen.	B
Eindterm	De personen zijn in staat om: 2a. gesprekken te voeren in de volgende categorieën: gestructureerd interview, slecht nieuws- en adviesgesprek	
2a.1	De kandidaat kan bij inventarisatie van de wensen en mogelijkheden van de opdrachtgever m.b.t. de pensioenverzekeringen en premiepensioenvorderingen verschillende personen gestructureerd en onbevooroordeeld bevragen en dit correct rapporteren <i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i> De kandidaat adviseert verschillende belanghebbenden bij de pensioenverzekeringen en premiepensioenvorderingen juist en correct, hij neemt onder meer weerstanden weg die bestaan op grond van vooroordelen en onbekendheid van de materie bij belanghebbenden	V
Eindterm	De personen zijn in staat om: 2b. ICT-toepassingen, waaronder rekenmodellen bij de advisering te gebruiken.	
2b.1	De kandidaat kan bij het berekenen van aanspraken en lasten van pensioenverzekeringen en premiepensioenvorderingen ICT- toepassingen gebruiken.	V
Eindterm	De personen zijn in staat om: 2c. Mondeling correct en begrijpelijk te communiceren op verschillende persoonlijke en organisatorische niveaus binnen de onderneming van de werkgever, waaronder haar directie controllers, accountants, vertegenwoordigende overlegorganen en individuele werknemers.	
2c.1	De kandidaat kan op een verantwoorde kritische manier de financiële informatie van de onderneming verzamelen en analyseren alsmede de financiële informatie bespreken. <i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i> De kandidaat brengt een goed pensioenadvies uit. Na de analyse heeft de kandidaat een goed beeld van de financiële positie van de onderneming	V
2c.2	De kandidaat kan de ontworpen pensioenregeling in samenhang met o.m. de verkregen financiële gegevens van de onderneming bespreken. <i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i> De kandidaat geeft passend advies, waarbij hij wijst op lastenontwikkeling en betaalbaarheid, en kan de financiële gegevens in zijn advies verwerken.	V
2c.3	De kandidaat kan de behoefte m.b.t. de pensioenvoorziening van de DGA inventariseren. <i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i> De kandidaat leidt het gesprek, stelt open vragen, kan luisteren en zich in de situatie van de DGA verplaatsen, vat het gesprek herkenbaar samen.	V
2c.4	De kandidaat kan de aansluitingsverschillen oplossen tussen pensioentoezegging in eigen beheer en verzekerde regeling. <i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i> De kandidaat vertaalt deze pensioentoezegging (mondeling) naar risico's voor de besloten vennootschap. De kandidaat legt de financieringsovereenkomst (mondeling) uit. De kandidaat bepaalt welke verzekeringsoplossing past bij de civielrechtelijke pensioentoezegging van de DGA. De kandidaat toetst of de eventuele wens om de pensioendatum te vervroegen of te verlaten past bij de reeds bestaande verzekerde oplossing en past dientengevolge actief, indien nodig, het product aan.	V

Nummer toetsterm	Termen	T
Eindterm	De personen zijn in staat om: 2d. schriftelijk correct en begrijpelijk te communiceren op verschillende persoonlijke en organisatorische niveaus binnen de onderneming van de werkgever, waaronder haar directie controllers, accountants, vertegenwoordigende overlegorganen en individuele werknemers.	
2d.1	De kandidaat kan een pensioenbrief opstellen wat betreft het verzekerde deel en kan de door de verzekeraar verstrekte pensioenbrief controleren. <i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i> De kandidaat stelt een pensioenbrief op die zowel pensioentechnisch, civieljuridisch als fiscaal juist is, alsmede correct en begrijpelijk geformuleerd.	V
2d.2	De kandidaat kan de financiële informatiestromen tussen werkgever en pensioenuitvoerder (nota's rekening courant) controleren. <i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i> De kandidaat is precies en alert op onvolkomenheden.	V
2d.3	De kandidaat kan de aansluitingsverschillen oplossen tussen pensioentoezegging in eigen beheer en verzekerde regeling. <i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i> De kandidaat vertaalt deze pensioentoezegging (schriftelijk) naar risico's voor de besloten vennootschap. De kandidaat kan (schriftelijk) de financieringsovereenkomst uitleggen. De kandidaat bepaalt welke verzekeringsoplossing past bij de civielrechtelijke pensioentoezegging van de DGA. De kandidaat toetst of de eventuele wens om de pensioendatum te vervroegen of te verlaten past bij de reeds bestaande verzekerde oplossing en past dientengevolge actief, indien nodig, het product aan.	V
Eindterm	De personen zijn in staat om: 2e. adviestrajecten te plannen, te sturen en tot een succes te brengen, waaronder wordt verstaan: 1° Het kwalitatief en kwantitatief vergelijken van offertes en lopende pensioenverzekeringen en premiepensioenvorderingen en het verklaren van de verschillen hiertussen; 2° Het beoordelen van en adviseren over collectieve waardeoverdracht; 3° Het adviseren over winstdelingssystemen; 4° Het adviseren over excedentregelingen, ook als aanvulling op ondernemingspensioenfondsen en bedrijfstakpensioenfondsen in combinatie met verzekerde regelingen; 5° Het berekenen van lasten en aanspraken; 6° Het beheren van een lopend pensioencontract; 7° Het uitleggen van een individuele waardeoverdracht; 8° Het vertalen van alle over de werkgever ingewonnen informatie naar een passende pensioenverzekering en premiepensioenvordering; 9° Het geven van een passend advies aan een directeur-groootaandeelhouder over zijn pensioenverzekering en premiepensioenvordering; 10° Het interpreteren van effecten van toeslagmodellen; 11° Het vermogen om relevante wetgeving praktisch te kunnen toepassen; 12° Het begeleiden van contractverlenging, -wijziging of -beëindiging van een pensioenverzekering en premiepensioenvordering; en 13° Het controleren van relevante documenten.	
2e.1	De kandidaat kan offertes van verzekeraars met elkaar vergelijken. <i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i> De kandidaat gaat bij vergelijking van (ook collectieve) pensioenen zoveel mogelijk uit van gelijke en reële uitgangspunten. De kandidaat beoordeelt het eventueel te vormen ondernemingspensioenfondsen. De kandidaat adviseert over het aanvragen van vrijstelling bij een bedrijfstakpensioenfonds.	V
2e.2	De kandidaat kan de verschillende offertes vanuit de wensen van de opdrachtgever prioriteren en verklaren. <i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i> De kandidaat verklaart de verschillen in begrijpelijke taal en voorbeelden. De kandidaat handelt integer en professioneel in verband met eigen positie en klantbelangen. De kandidaat verzorgt een passend advies.	V
2e.3	De kandidaat kan collectieve waardeoverdracht beoordelen en hierover adviseren. <i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i> De kandidaat analyseert de factoren inkomende en uitgaande waardeoverdracht. De kandidaat verzorgt begrijpelijke mondelinge adviezen alsmede begrijpelijke schriftelijke verslaglegging van het advies. De kandidaat stelt vast of de kosten redelijk zijn in relatie tot Pensioenwet (Pw).	V
2e.4	De kandidaat kan over winstdelingssystemen en life cycle beleggen adviseren. <i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i> De kandidaat verzorgt een passend advies.	V
2e.5	De kandidaat kan over excedentregelingen adviseren, ook als aanvulling op ondernemingspensioenfondsen en bedrijfstakpensioenfondsen in combinatie met verzekerde regelingen. <i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i> De kandidaat verzorgt een passend advies, waarbij aangesloten wordt bij behoefte van de opdrachtgever.	V

Nummer toetsterm	Termen	T
2e.6	De kandidaat kan lasten en aanspraken met behulp van software berekenen. <i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i> De kandidaat maakt foutloze berekeningen, verzorgt een inzichtelijk en begrijpelijke presentatie voor opdrachtgever en belanghebbenden. De kandidaat verklaart de wijze van berekenen en legt de principes achter de berekeningen uit. De kandidaat schat de uitkomsten op juistheid in.	V
2e.7	De kandidaat kan alle over de werkgever ingewonnen informatie naar een passende pensioenverzekering en premiepensioenvordering vertalen. <i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i> De kandidaat geeft advies met behulp van pensioenleiders van de AFM. De kandidaat kan omgaan met tegenstrijdige prioriteiten/doelstellingen. De kandidaat signaleert en benoemt deze en koppelt dat terug naar de werkgever, om vervolgens tot een passend advies te komen.	V
2e.8	De kandidaat kan de effecten van toeslagmodellen interpreteren. <i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i> De kandidaat geeft een passend advies geven en maakt een correct schriftelijk verslag.	V
2e.9	De kandidaat kan de wijziging van de pensioenverzekering en premiepensioenvordering begeleiden. <i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i> De kandidaat verstrekt mondeling en schriftelijk begrijpelijke en juiste informatie aan belanghebbenden.	V
2e.10	De kandidaat kan relevante documenten controleren. <i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i> De kandidaat spoort eventuele fouten, onjuistheden onvolkomenheden op. De kandidaat communiceert hierover mondeling en schriftelijk op correcte en effectieve wijze met de aanbieder. De kandidaat zorgt voor correcte documenten.	V
2e.11	De kandidaat kan lasten en aanspraken specifiek t.a.v. de dga situatie met behulp van software berekenen. <i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i> De kandidaat maakt correcte pensioen berekening t.a.v. de dga situatie en schat de uitkomsten van berekeningen goed in.	V
Eindterm	De personen zijn in staat om: 2f. het risicomanagement met betrekking tot een pensioenverzekering en premiepensioenvordering in een aantal fasen op procesmatige wijze te plannen, uit te voeren en te beheren en daarbij op hoofdlijnen gebruik te maken van een risicomodel waarmee een risicoprofiel van een organisatie kan worden aangegeven.	
2f.1	De kandidaat kan het pensioenadviestraject fasegewijs op procesmatige wijze uitvoeren en kan dit vastleggen, zodat hij een goed inzicht in de risico's van de pensioenregeling voor een organisatie verkrijgt. Hij kan hierover helder communiceren en vormt zijn eigen oordeel over welke advieskeuze voor de betreffende organisatie passend is. <i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i> De kandidaat heeft een goed inzicht in de risico's van de pensioenregeling voor een organisatie. Hij communiceert hierover helder en vormt zijn eigen oordeel over welke advieskeuze voor de betreffende organisatie passend is.	V
2f.2	De kandidaat kan een risicomodel op basis van Enterprise Risk Management (ERM) hanteren om de risico's die betrekking hebben op de pensioenregeling van de organisatie op een overzichtelijke wijze in kaart te brengen en hierbij één van de volgende risicomodellen te gebruiken: COSO II of ISO 31000. <i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i> De kandidaat brengt de risico's die betrekking hebben op de pensioenregeling van een organisatie, op een overzichtelijke wijze in kaart. De kern is het fasegewijs werken bij risicoanalyse.	V
2f.3	De kandidaat kan de kritische punten in het pensioencontract vaststellen bij adviseren, beheren en bemiddelen van dit pensioencontract op basis van de modellen en het hanteren van Enterprise Risk Management (ERM) Kan daarbij de financiële informatiestromen tussen werkgever en pensioenuitvoerder controleren (nota's rekening courant) <i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i> De kandidaat zorgt ervoor dat kritische punten worden herkend en onderschreven door de opdrachtgever.	V
2f.4	De kandidaat kan met betrekking tot pensioenregeling, de te bereiken doelstellingen, strategie en activiteiten van de onderneming analyseren. De kandidaat kan de risicoanalyse met betrekking tot het pensioenadvies traject fasegewijs op procesmatige wijze uitvoeren en kan dit vastleggen. <i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i> De kandidaat heeft een goed inzicht in de risico's van de pensioenregeling voor een organisatie. De kandidaat communiceert hierover duidelijk en vormt een eigen oordeel welke advieskeuze voor de betreffende organisatie passend is. De kandidaat creëert draagvlak voor de modelmatige benadering van risicomanagement bij de opdrachtgever creëren en zorgt voor een herkenbaar resultaat voor de opdrachtgever.	V

Nummer toetsterm	Termen	T
Eindterm	<p>De personen zijn in staat om: 2g. mondeling op heldere wijze uitleg te geven over de doelstellingen en resultaten van een organisatie, welke risico's vanuit de situatie van de pensioenverzekering en premiepensioenvordering een bedreiging voor de onderneming van de werkgever vormen of een kans bieden en op welke wijze deze risico's op adequate wijze kunnen worden beheerd zodat de risico's tot een voor de organisatie acceptabel risiconiveau kunnen worden ingevuld.</p>	
2g.1	<p>De kandidaat kan communiceren over en beoordelen met betrekking tot de pensioenregeling, de interne en externe omgeving, ondernemingsrisico's, procesrisico's, in kaart gebrachte kritische succesfactoren risico's vanuit een breed en divers perspectief. <i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i> De kandidaat brengt de risico's die betrekking hebben op de pensioenregeling van een organisatie op een overzichtelijke wijze in kaart brengen. De kern is het fasegewijze werken bij risicoanalyse.</p>	V
Eindterm	<p>De personen zijn in staat om: 2h. met het oog op de pensioenverzekering en premiepensioenvordering de risicobereidheid en het risicoprofiel van de onderneming op heldere wijze in kaart te brengen en vast te leggen.</p>	
2h.1	<p>De kandidaat kan informatie die nodig is om de risico's in kaart te brengen, die zich kunnen voordoen bij een tweedepijler pensioensituatie, verzamelen, bewerken, beoordelen en documenteren. De kandidaat kan op basis van de verzamelde informatie inschatten hoe groot de kans is dat een betreffend risico zich zal voordoen en kan de mogelijke gevolgen aangeven als een betreffend risico zich daadwerkelijk voordoet. <i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i> De kandidaat geeft de verzekeringnemer een goed inzicht van de risico's die hij zelf wel of niet kan of wil dragen. De kandidaat zorgt ervoor dat de risicoanalyse traceerbaar en herleidbaar is.</p>	V
2h.2	<p>De kandidaat kan met de verzekeringnemer over de risico's die zich kunnen voordoen bij een tweedepijlerpensioensituatie communiceren. <i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i> De kandidaat gebruikt duidelijke en begrijpelijke taal. De kandidaat geeft voorbeelden, stelt vragen om te toetsen of de verzekeringnemer een en ander begrepen heeft. De kandidaat controleert of de verzekeringnemer in eigen woorden kan vertellen welke risico's gedekt zijn.</p>	V
Eindterm	<p>De personen demonstreren en bewijzen dat: 3a. zij het adviestraject met betrekking tot pensioenregelingen voor werkgevers met ondernemingen van diverse omvang en complexiteit ten behoeve van diens werknemers zelfstandig, succesvol en correct uit te kunnen voeren waarbij. In dit adviestraject kunnen zich in ieder geval de volgende zaken voordoen met betrekking tot natuurlijke en/of rechtspersonen: 1° start en einde dienstbetrekking 2° overlijden 3° arbeidsongeschiktheid 4° echtscheiding of ontbinding partnerregelingen 5° pensioendatum 6° verwachtingen ten aanzien van het pensioen 7° verlenging, wijziging, beëindiging of revisie van een pensioencontract 8° collectieve waardeoverdracht 9° prognosticeren van toekomstige pensioenlasten 10° versoering of uitbreiding van de pensioenregeling; en 11° faillissement of mogelijkheid daartoe.</p>	
3a.1	<p>De kandidaat kan het adviestraject plannen. <i>Context: De kandidaat verwerft de opdracht via verschillende kanalen bij een nieuwe relatie.</i></p>	C
3a.2	<p>De kandidaat kan de behoeften met betrekking tot de te ontwerpen pensioenregeling inventariseren en analyseren. <i>Context: De kandidaat bevindt zich in een gespreksituatie met opdrachtgever bij diverse ondernemingen in diverse sectoren met diverse partijen.</i></p>	C
3a.3	<p>De kandidaat kan de belanghebbenden (bijv. accountant, ondernemingsraad en opdrachtgever) interviewen. <i>Context: De kandidaat wordt geconfronteerd met een gevarieerd niveau van kennis van de gesprekspartners.</i></p>	C
3a.4	<p>De kandidaat kan de ontworpen pensioenregeling aan de werkgever presenteren. <i>Context: De kandidaat presenteert aan de opdrachtgever, de werknemers, de partners en de ondernemingsraad. Hij heeft daarbij het passende aanbod geselecteerd.</i></p>	C
3a.5	<p>De kandidaat kan inzake de pensioenverzekering en premiepensioenvordering bij fusieprocessen, management buy out, overnames, overgang onderneming adviseren. <i>Context: De kandidaat heeft te maken met verschillende pensioenregelingen.</i></p>	C
3a.6	<p>De kandidaat kan de regeling impementeren en daarbij de nodige nazorg verrichten.</p>	C
3a.7	<p>De kandidaat kan individuele en/of collectieve waardeoverdracht begeleiden. <i>Context: De kandidaat heeft hiermee te maken in lopende pensioenverzekeringen, premiepensioenvorderingen, of in een adviesgesprek.</i></p>	C

Nummer toetsterm	Termen	T
3a.8	De kandidaat kan de pensioenregeling tijdens en/of einde looptijd beoordelen. <i>Context: De kandidaat heeft met diverse situaties te maken: einde contractuele looptijd, tegenvallende financiële resultaten van de werkgever en te dure pensioenregeling.</i>	C
3a.9	De kandidaat wordt geconfronteerd met overlijden, arbeidsongeschiktheid en echtscheiding van een deelnemer aan de pensioenverzekering of premiepensioenvordering. <i>Context: Hoe gaat de kandidaat om met de bestaande pensioenverzekering of premiepensioenvordering?</i>	C
Eindterm	De personen demonstreren en bewijzen dat: 3b. zij de directeur-grotaandeelhouder met betrekking tot zijn eigen pensioenverzekeringen en premiepensioenvorderingen zelfstandig, correct en passend kunnen adviseren in tenminste de volgende situaties: overlijden, arbeidsongeschiktheid, echtscheiding of ontbinding partnerregeling, pensioendatum, pensioenverwachtingen, faillissement of mogelijkheid daartoe.	
3b.1	De kandidaat kan de ontworpen pensioenverzekering en premiepensioenvordering aan de DGA presenteren. <i>Context: De kandidaat heeft een gesprek met DGA, accountant en eventueel partner.</i>	C
3b.2	De kandidaat wordt geconfronteerd met uitdiensttreding, pensionering en/of overlijden en/of arbeidsongeschiktheid en/of echtscheiding van de DGA en/of zijn partner. <i>Context: De kandidaat belicht het voorval vanuit positie eigen beheer, pensioenverzekeringen, premiepensioenvorderingen of combinatie van producten.</i>	C
Eindterm	De personen demonstreren en bewijzen dat: 3c. zij de directeur-grotaandeelhouder kunnen adviseren over de verschillende mogelijkheden om het voor hem benodigde pensioenkapitaal bijeen te brengen, alsmede duidelijkheid verschaffen over het verschil tussen de reële en de fiscale waardering van de pensioenverplichting.	
3c.1	De kandidaat kan de motieven van de DGA met betrekking tot de pensioentoezegging vaststellen en deze analyseren, (in hoeverre staat het creëren van liquiditeiten of de mate waarin de dga een zeker inkomen na de pensioendatum wil centraal). De kandidaat wijst daarbij op risico's, gevolgen van verzekeren en eigen beheer. <i>Context: De kandidaat adviseert over risico en rendement op pensioenvoorziening eigen beheer in vergelijking met risico en rendement van een verzekerd pensioen, analyseert doelstellingen, kennis en ervaring van de DGA met betrekking tot pensioen. De kandidaat beschrijft de mogelijkheden van DGA voor zijn oude dag, met name de hoogte van het pensioen, lijfrente of lijfrente banksparen en box III.</i>	C
Eindterm	De personen zijn in staat: 4a. te beschrijven welke invloed de verrichtingen van een financiële instelling en/of financiële dienstverlener hebben op het maatschappelijk belang en de samenleving alsmede welke gevolgendeze hebben voor de reputatie van de financiële sector.	
4a.1	De kandidaat kan de gevolgen van de situatie uitleggen dat de consument geen vertrouwen meer heeft in de financiële sector (stabiliteit economie komt in gevaar, noodzakelijke risico- en spaarproducten worden niet meer afgesloten, macro-economische gevolgen als onvoldoende spaargeld beschikbaar komt, werkgelegenheid, ook in financiële sector onder druk, vergroting zwart geld circuit, bankrun en betalingsverkeer dreigt te blokkeren).	B
Eindterm	De personen zijn in staat: 4b. het verschil tussen zelfregulering en overheidsregulering uit te leggen en te benoemen en te omschrijven welke toezichhoudende instanties en middelen in de financiële sector moeten zorgen voor de handhaving en naleving van beide vormen van regulering.	
4b.1	De kandidaat kan aangeven welke middelen cliënten hebben als zij geconfronteerd worden met onprofessioneel en niet-integer gedrag (verschil klachtenprocedure, Kifid, Ombudsman Pensioenen, bindende uitspraak, schikkingen, rechterlijke uitspraak). Kandidaat kan recente voorbeelden van uitspraken van de Ombudsman pensioenen analyseren.	B
4b.2	De kandidaat kan de voorwaarden om professioneel en integer gedrag af te dwingen via zelfregulering verklaren en benoemen (voorbeelden noemen van zelfregulering op niveau productaanbieders bijv. Van Leeuwen convenant, Gedragscode verwerking persoonsgegevens, Wet op de medische keuringen (WMK) , keurmerkorganisaties van financiële dienstverleners zoals: NOPD, RPA, RPC). Kandidaat kan daarbij het verschil tussen zelfregulering en wet- en regelgeving aangeven.	B
4b.3	De kandidaat kan de gevolgen van uitspraken klachtenprocedures en rechterlijke uitspraken voor het dagelijks handelen beschrijven.	K
Eindterm	De personen zijn in staat: 4c. de gevolgen van niet-naleving van de relevante wet- en regelgeving te kennen en hierover uitleg te geven.	
4c.1	De kandidaat kan beschrijven in welke wet- en regelgeving de functie en bevoegdheden van de toezichhoudende organisaties vastliggen: Pensioenwet (Pw), Wet op het financieel toezicht (Wft) en lagere regelgeving.	K

Nummer toetsterm	Termen	T
4c.2	De kandidaat kan de relatie tussen de eisen die voortvloeien uit het Burgerlijk Wetboek (BW) over professioneel en integer handelen (zorgplicht: overeenkomst van opdracht Boek 7 art. 400 e.v.) uitleggen en kan de spanningsvelden met Wet op het financieel toezicht (Wft) in concrete recente gevallen analyseren.	B
4c.3	De kandidaat kan aansprakelijkheidsrisico's uitleggen (afdwingen professioneel en integer gedrag door de cliënt) en kan daarbij recente praktijkvoorbeelden noemen.	B
4c.4	De kandidaat kan beschrijven welke beroepsmogelijkheden bestaan bij sancties van De Nederlandse Bank (DNB) en Autoriteit Financiële Markten (AFM), uitspraken klachteninstututen en rechterlijke uitspraken.	K
4c.5	De kandidaat kan de acties omschrijven die vereist zijn bij het constateren van fraude.	K
Eindterm	De personen zijn in staat: 4d. een passend advies te geven, dat wil zeggen uit te leggen op welke wijze in lijn met de met de doelstellingen van de onderneming en met de keuzes die daaruit voortvloeien is gehandeld.	
4d.1	De kandidaat kan in concrete gevallen aangeven welke stappen moeten worden doorlopen om tot een passend advies te komen (inventariseren, analyseren, vier-ogenprincipe, adviseren, archivering). De kandidaat kan in concrete gevallen tekortkomingen aangeven en geeft voorbeelden van maatregelen ter verbetering.	B
4d.2	De kandidaat kan uitleggen bij welke beslismomenten van de financiële dienstverlening belangen van verschillende partijen moeten worden gewogen.	B
4d.3	De kandidaat kan uitleggen welke afwegingen je moet maken als een cliënt het passend advies niet of niet geheel wil opvolgen (spanningsveld tussen Wet op het financieel toezicht (Wft) en Burgerlijk Wetboek (BW)). Analyseert concrete voorbeelden.	B
Eindterm	De personen zijn in staat: 4e. de begrippen integer gedrag en een integere cultuur te omschrijven alsmede de wijze te benoemen waarop integer gedrag, in de zin van verantwoordelijkheid nemen en verantwoording afleggen, in de bedrijfscultuur van de financiële instelling en/of financiële dienstverlener kan worden verankerd.	
4e.1	De kandidaat kan uitleggen welke normen en waarden leiden tot een integere bedrijfscultuur (handelen in belang van de klant, transparant zijn over de inhoud van de dienstverlening en transparant zijn over de kosten en opbrengsten). De kandidaat kan recente voorbeelden uit de praktijk aan cliënt geven. De kandidaat benoemt de morele aspecten en morele verantwoordelijk van werkprocessen duidelijk en expliciet (kostenloading, verdienmodel, voor- en nadelen van product of advies onderkennen, alternatieve producten of adviezen meewegen, belangenafweging werkgever/werknemers, relatiegeschenken, incentives, targets, commerciële doelstellingen, verstrengeling privébelangen en voorwetenschap).	B
Eindterm	De personen zijn in staat: 4f. voorbeelden van integriteitsrisico's te benoemen alsmede aan te tonen op welke wijze zij tot een aanvaardbaar niveau kan worden teruggebracht.	
4f.1	De kandidaat kan de middelen uitleggen, die kunnen worden ingezet om een integere cultuur en integer handelen in een onderneming te bereiken zoals goede procesbeschrijvingen, gedragscodes, agendapunt in vergaderingen/collegiaal overleg, incidentenregeling, klokkenluidersregeling, vertrouwenspersoon, voorbeeldgedrag.	B
Eindterm	De personen zijn in staat: 4g. in de dagelijkse adviespraktijk – aan de hand van vier integriteitsassen – 'de vier belangen die een rol spelen in de financiële dienstverlening te herkennen en bespreekbaar te maken, te weten: 1° het financiële belang van de medewerker (persoonlijke beloning, targets, commerciële doelstellingen en dergelijke); 2° het belang van de medewerker om compliant te zijn, waarbij wordt aangetoond dat de controlefunctie naar behoren wordt uitgevoerd; 3° het belang van de medewerker om zijn professionele verantwoordelijkheid met betrekking tot integriteit te kennen en dienovereenkomstig te handelen; 4° het belang van de medewerker en zijn organisatie om een vertrouwensrelatie te hebben met de klant.	
4g.1	De kandidaat kan de morele aspecten en morele verantwoordelijkheid van werkprocessen duidelijk en expliciet uitleggen (kostenloading, verdienmodel, voor- en nadelen van product of advies onderkennen, alternatieve producten of adviezen meewegen, belangenafweging werkgever/werknemers, relatiegeschenken, incentives, targets, commerciële doelstellingen, verstrengeling privé belangen en voorwetenschap).	B
4g.2	De kandidaat kan de 4 integriteitsassen voor het functioneren van een medewerker van een financiële dienstverlener benoemen. De kandidaat kan daarbij eigen voorbeelden plaatsen op deze assen. De kandidaat kan die keuzen verantwoorden. De kandidaat kan de spanningsvelden en de gevolgen daarvan herkennen en benoemen.	K

Nummer toetsterm	Termen	T
Eindterm	De personen zijn in staat: 4h. dilemma's op het gebied van ethisch en integer handelen in de uitoefening van zijn beroep te analyseren en bespreekbaar te maken alsmede de keuzes af te wegen en te verantwoorden.	
4h.1	De kandidaat brengt de belangen van de verschillende actoren in kaart(bij actoren valt te denken aan o.a.: aanbieders, adviseurs, bemiddelaars, werkgevers, werknemers, DGA, partner DGA) en analyseert de mogelijke dilemma's die kunnen ontstaan omdat er sprake kan zijn van tegengestelde belangen van de actoren <i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i> Juridisch correct, keuzes worden getoetst aan de professionele normen	V
4h.2	De kandidaat weegt de belangen van de verschillende actoren af bij de te maken keuzes tijdens de totstandkoming van het te vervaardigen pensioenadvies, is in staat om gemaakte keuzes te verantwoorden en communiceert deze dilemma's zowel mondeling als schriftelijk met de verschillende actoren te communiceren <i>Norm/resultaat/prestatie-indicator:</i> Juridisch correct, keuzes worden getoetst aan de professionele normen,	V
Eindterm	De personen zijn in staat: 4i. om adviezen zodanig te communiceren dat deze aansluiten bij het opleidings-, kennis- en ervaringsniveau van de betrokken klant.	
4i.1	De kandidaat kan mondeling en schriftelijk over pensioenadviezen communiceren. <i>Norm/resultaat/prestatie-indicator:</i> De kandidaat communiceert zodanig dat de klant/doelgroep het advies begrijpt.	V
Eindterm	De personen zijn in staat: 4j. fraudesignalen te onderkennen en hieraan op adequate wijze opvolging te geven.	
4j.1	De kandidaat kan de acties die vereist zijn bij het constateren van fraude omschrijven.	K

F

Bijlage 8 (nieuw) wordt als volgt gewijzigd:

1. In de module Hypothecair Krediet, onderdeel Algemeen, wordt in het inhoudscluster Financieringen in de tweede kolom '3q.1, 3q.3 t/m 3q.5' vervangen door: 3q.1 t/m 3q.5.

2. De module Leven, onderdeel Algemeen, komt te luiden:

Algemeen				
Inhoudscluster	Toetstermen behorend tot inhoudscluster	Aandeel inhoudscluster in examen als percentage	Taxonomie-code	Aandeel van taxonomiecode per inhoudscluster in percentage
Vormen van levensverzekering en levensverzekeringsovereenkomst	2a.63, 2c.1, 2c.47 t/m 2c.49, 2d.1 t/m 2d.7, 2e.1 t/m 3a.4, 3b.1 t/m 3b.4, 3c.1 t/m 3c.6, 3j.1 t/m 3j.3, 4c.1 t/m 4c.8, 4d.1 t/m 4d.14, 4d.21, 4e.1 t/m 5b.4, 5c.1 t/m 5d.2, 5e.1 t/m 5g.1	20	K	15
			B	15
			Tp	35
			Ti	35
Acceptatie van levensverzekeringen	2c.2 t/m 2c.4, 3a.5, 3b.5, 3d.1 t/m 3e.1, 3f.1 t/m 3i.1, 4a.1, 4d.15	5	K	10
			B	20
			Tp	40
			Ti	30

Algemeen				
Inhoudscluster	Toetstermen behorend tot inhoudscluster	Aandeel inhoudscluster in examen als percentage	Taxonomie-code	Aandeel van taxonomiecode per inhoudscluster in percentage
Inkomstenbelasting en kapitaalverzekering	2b.1 t/m 2b.6, 2c.5, 2c.6, 3b.6, 4c.9 t/m 4c.12, 4d.16, 4d.17	15	K	10
			B	20
			Tp	35
			Ti	35
Erfrecht, successie- en schenkingsrecht	2a.1 t/m 2a.4, 2b.7 t/m 2b.11, 2c.7 t/m 2c.11, 3a.6, 3b.7 t/m 3b.10, 4c.13	5	K	30
			B	30
			Tp	20
			Ti	20
AOW/ANW	2a.5 t/m 2a.13, 2b.12 t/m 2b.22	5	K	35
			B	35
			Tp	20
			Ti	10
Pensioenvoorzieningen	2a.14, 2a.15, 2a.18, 2a.20 t/m 2a.24, 2a.26 t/m 2a.29, 2a.31 t/m 2a.34, 2a.36, 2a.37, 2b.23, 2b.24, 2b.26, 2b.28, 2b.30, 3b.34, 2b.35, 2c.12, 2c.15, 2c.18 t/m 2c.20, 2c.22, 2c.23, 3a.9, 3a.12, 3a.13, 3a.17, 3a.19, 3a.21, 3b.11, 3b.12, 3b.16, 3b.19, 3b.21, 3b.23, 3b.27 t/m 3b.29, 3b.32 t/m 3b.34, 3b.36 t/m 3b.40, 3c.7 t/m 3c.9, 3j.4, 3j.5, 4b.1, 4d.18, 4d.19, 5b.7, 5d.3	20	K	10
			B	25
			Tp	40
			Ti	25
Pensioen voor de DGA	2a.44, 2a.45, 2c.28 t/m 2c.30, 3c.34, 2c.35, 3a.23, 3a.24	5	K	35
			B	35
			Tp	20
			Ti	10
Overige inkomensvoorzieningen	2a.46 t/m 2a.56, 2b.37 t/m 2b.41, 2b.44, 2c.37 t/m 2c.46, 3a.25, 3a.28, 3b.44 t/m 3b.51, 4c.15, 5b.9 t/m 5b.15, 5d.8	15	K	10
			B	20
			Tp	30
			Ti	40
De IB-ondernemer	2a.57 t/m 2a.61, 2b.42, 2b.43, 3a.29 t/m 3a.37, 3b.52, 3b.53	10	K	10
			B	20
			Tp	35
			Ti	35

ARTIKEL II

Deze regeling treedt in werking met ingang van 1 januari 2012.

Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

*De Minister van Financiën,
J.C. de Jager.*

TOELICHTING

Onderzoeken van de Autoriteit Financiële Markten naar de kwaliteit van dienstverlening bij tweede pijler pensioenen hebben laten zien dat het huidige niveau van advisering omtrent pensioenen veelal onvoldoende is¹. Het College Deskundigheid Financiële Dienstverlening heeft geconstateerd dat de huidige vakbekwaamheidseisen, die neergelegd zijn in de reeds bestaande Wft-module levensverzekeringen onvoldoende zijn om het gewenste minimum niveau van vakbekwaamheid met betrekking tot de zogenaamde tweede pijler pensioenen te realiseren².

Om deze redenen is in artikel 5 en de Bijlage van het Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen, overgegaan tot introductie van een module pensioenverzekeringen en premiepensioenvorderingen, naast de reeds bestaande module levensverzekeringen.

Onderhavige regeling vormt een uitwerking in toetstermen van de eindtermen zoals die zijn opgenomen in onderdeel 7 van bijlage B van het Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen. Deze toetstermen geven inhoud aan de vakbekwaamheid met betrekking tot pensioenverzekeringen en premiepensioeninstellingen. De vakbekwaamheid met betrekking tot pensioenverzekeringen en premiepensioeninstellingen kan in ieder geval worden aangetoond door het bezit van een geldig diploma.

*De Minister van Financiën,
J.C. de Jager.*

¹ Rapport Kwaliteit Advies Tweede Pijler Pensioen: Het pensioenadvies aan het MKB moet beter, Bron: AFM, <http://www.afm.nl/layouts/afm/default.aspx~/media/files/rapport/2010/pensioenadvies-aan-mkb-moet-beter.ashx> en <http://www.afm.nl/nl/professionals/afm-actueel/nieuws/2010/apr/pensioenadviezen-mkb.aspx>

² Rapport CDFD niet gepubliceerd.